

Sygn. akt III CSK 118/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku Gminy Miejskiej K.
przy uczestnictwie E. S., M. D., I. K., A. S., P. K. i O. D.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 30 sierpnia 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
pozostawiając wnioski o zasądzenie kosztów postępowania
kasacyjnego do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni - Gmina Miejska K. - jako wierzycielka wszczęła sprawę o stwierdzenie nabycia spadku po spadkodawcy – A. D., zmarłym jesienią 2009 r. W toku tej sprawy uczestniczka E. S., siostra zmarłego, wniosła o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawcy, powołując się na brak wiedzy o podstawach do dziedziczenia ustawowego po nim (sądziła, że brat ma dziecko) oraz nieświadomość jego zadłużenia. Sąd Rejonowy w K. postanowieniem częściowym z dnia 19 lutego 2018 r. zatwierdził oświadczenie uczestniczki, uznając jej

wyjaśnienia za usprawiedliwiające niedotrzymanie terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Sąd wskazał na długoletnie (od 1985 r., poza pojedynczym spotkaniem po śmierci matki) nieutrzymywanie przez rodzeństwo kontaktów, stanowiące przyczynę odmowy zorganizowania przez uczestniczkę pogrzebu bratu oraz wiedzę uczestniczki o tym, że dwa lata przed śmiercią brat został wymeldowany z mieszkania, co uzasadniało przypuszczenia, iż brat - prowadzący życie bezdomnego - nie ma wprawdzie majątku, ale nie ma też długów. Wymaganie od uczestniczki czynności wyjaśniających ocenił jako zbyt daleko idące, mimo że nie przyjął za wiarygodne jej twierdzenia, iż była przekonana, że brat ma wyprzedzającego ją spadkobiercę - swoje dziecko. W związku z tym Sąd uznał, że uczestniczka powzięła informację o zadłużeniu brata dopiero w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku i dotrzymała rocznego terminu wynikającego z art. 88 § 2 k.c. w związku z art. 1019 § 1 k.c.

Stanowisko Sądu pierwszej instancji podzielił Sąd Okręgowy w K., rozpatrujący apelację Gminy Miejskiej K. Apelacja została oddalona postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2018 r.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie prawa materialnego - art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 1 k.c. przez jego niewłaściwą subsumpcję. Wystąpiła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie jej apelacji od postanowienia częściowego Sądu pierwszej instancji i oddalenie wniosku E. S., ewentualnie wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestniczka wniosła o oddalenie tej skargi w całości i o zasądzenie od wnioskodawczyni na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie

zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron.

Koniecznej selekcji spraw służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpoznania skargi przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanką jej oczywistej zasadności. Wskazała, że zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy prawa materialnego - art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 1 k.c. na skutek nieuzasadnionego i sprzecznego z dyspozycjami tych przepisów uznania przez obydwa Sądy, że uczestniczka E. S. mogła skutecznie uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, mimo że w sprawie nie wystąpiły żadne okoliczności opisane w części dyspozytywnej wymienionych przepisów.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - jednoznacznie wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący powinien unaocznic tę oczywistość, jednak wskazując jedynie na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego. Nie może więc powoływać się na wadliwość ustaleń faktycznych, ani opierać na innych faktach niż stanowiące podstawę rozstrzygnięcia (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Sądy obu instancji wyjaśniły z jakich faktów wywiodły podstawy do uchylenia się przez uczestniczkę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po jej bracie. Podkreśliły kilkudziesięcioletni brak kontaktów między rodzeństwem, całkowite zerwanie więzi rodzinnych spowodowane alkoholizmem spadkodawcy, usprawiedliwiające niewiedzę uczestniczki o zamieszkiwaniu przez brata do 2000 r. w lokalu nr (...) przy ul. K. w K., a także o kręgu znajomych brata. Wskazały też na tryb życia brata, który nie wskazywał ani na posiadanie majątku, ani na zaciąganie długów. Ocena Sądu Okręgowego co do

staranności jakiej można wymagać od uczestniczki w dążeniu do pozyskania wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie może być uznana za oczywiste i rażąco nieprawidłową. Nawet skarżąca nie precyzuje metody, którą powinna się jej zdaniem posłużyć uczestniczka.

W tym stanie rzeczy wskazana przez skarżącą podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiła. Okoliczności sprawy nie wskazują również, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., mając na uwadze, że skarga kasacyjna odnosiła się do postanowienia częściowego i niniejsze orzeczenie nie kończy postępowania.

jw